

Strategija za milion novih radnih mjesta

Al Jazeera Balkans, 19. septembar 2013

U strategiju rasta JIE 2020 su uključeni BiH, Srbija, Kosovo, Crna Gora, Makedonija, Albanija i Hrvatska.

Razgovarao: Rešad Dautefendić

Ove godine, 21. novembra u Sarajevu, trebala bi se usvojiti strategija rasta jugoistočne Evrope 2020, u koju su uključene Bosna i Hercegovina, Srbija, Kosovo, Crna Gora, Makedonija, Albanija i Hrvatska.

Više direktnih stranih investicija i novih poslovnih subjekata, te veća stopa zaposlenosti uz više plaće, neke su od očekivanih koristi ove strategije.

Ciljevi su povećanje regionalnog BDP-a sa 36 na 44 posto prosjeka EU-a. Porast ukupne vrijednosti regionalne trgovine od 120 posto, te smanjenje trgovinskog deficita sa 16 na 12 posto regionalnog BDP-a.

Ove ciljeve su u novembru 2012. godine usvojili ministri ekonomije iz zemalja jugoistočne Evrope (JIE), a o strategiji smo razgovarali sa Sanjinom Arifagićem, koordinatorom strategije za razvoj JIE 2020.

• Strategija JIE 2020 najavljuje milion novih radnih mjesta u regionu, jer je u prošlih pet godina na zapadnom Balkanu bez posla ostalo 800 hiljada ljudi. Jesu li ovo megalomanski planovi ili strategija stvarno nudi ovu senzacionalnu mogućnost?

Arifagić: Tome treba prethoditi niz instrumenata i mjera koje će vlade u jugoistočnoj Evropi trebati usvojiti, a da bi se otvorilo milion novih radnih mjesta. Vlade ovih zemalja su usvojile niz ambicioznih regionalnih i nacionalnih ciljeva, kojima se opisuje gdje ove zemlje žele biti do kraja 2020. godine. Istina je da je 800 hiljada ljudi ostalo bez posla i ne smijemo ovo posmatrati samo kao statistički podatak. To su stotine hiljada porodica koje su ostale bez najmanje jednog prihoda u kući. Uz prosječnu stopu od 24 posto nezaposlenost je jedan od najvećih problema u regiji i zbog toga je RCC stavio u fokus otvaranje novih radnih mjesta. Strategija predviđa mjere koje se tiču unapređenja trgovinskih odnosa u regiji, uglavnom regulisanih CEFTA sporazumom. Predlaže se dodatna liberalizacija tržišta usluga i njihove trgovine u regiji, osnivanje jedinstvenog tržišta za javne nabavke, harmonizacija poreskih politika, te značajna ulaganja u istraživanje i razvoj. Imamo namjeru harmonizirati kvalifikacione okvire u sektoru obrazovanja, kako bismo uklonili prepreke za mobilnost radne snage u regiji i međusobno priznavanje diploma.

Znači, cilj je harmonizirati niz mjera da se omogući dodatna integracija tržišta u regiji. Smatramo da se izlaskom iz nacionalnog u jedan širi, regionalni okvir potpomaže internacionalizacija i

konkurentnost naših preduzeća te se, u krajnjoj liniji, svi bolje pripremamo za pristupanje EU-u, jer to je osnovni politički cilj svih zemalja jugoistočne Evrope.

• Obrazovni sistem je veoma loš u ovom dijelu Evrope, prije svega što se mladi obrazuju za biroa rada, a ne za ona zanimanja koja su potrebna savremenim ekonomijama. Šta bi se u obrazovnoj oblasti trebalo popraviti?

Arifagić: U jugoistočnoj Evropi obrazovni okviri još kaskaju za potrebama privatnog sektora i vremena u kojem živimo. Naprimjer, u nizu zemalja regije još imamo zanimanje daktilograf, a to zanimanje privredi i administraciji već duže vrijeme nije potrebno. Ovo je samo jedan radikalna primjer, a takvih, nažalost, ima mnogo. I u visokom obrazovanju ima dosta prostora za unapređenje. Strategija će unaprijediti i rad javne uprave i pravosudni sistem u onoj mjeri u kojoj to može poboljšati poslovno okruženje u regiji. To će pozitivno utjecati i na privlačenje stranih investicija. Rješavanje privrednih sporova u regiji traje i do tri-četiri godine. Samo zbog ove činjenice strani investitori neće uložiti svoj novac i moraju se pronaći rješenja i za ovu vrstu problema.

• Ima li strategija JIE 2020 odgovore na sva pitanja?

Arifagić: Svakako da nema. Domaće zadatke moraju uraditi vlade u svakoj pojedinoj zemlji regije. Većinu politika jednostavno ne možemo tretirati kroz ovaj regionalni okvir, jer su isključivo u nacionalnoj nadležnosti, kao što su politika zapošljavanja, investicija ili socijalne politike, pa očekujemo da svaka vlada pojedinačno preduzme reforme koje nisu urađene ranije, a trebale su.

• Ko su partneri u izradi strategije i koja su njihova zaduženja?

Arifagić: Glavni partneri su RCC i vlade u regiji, ali nas u cijelom procesu snažno podržava i EU, odnosno Evropska komisija koja je i finansijski potpomogla izradu ove strategije i koja namjerava neke od mjera i ciljeva uključiti u svoje strateške dokumente. To znači da će ispunjenje ciljeva Strategije JIE 2020 postati i dio dijaloga Evropske komisije sa zemljama u regionu koje se žele priključiti EU-u. To praktično znači recimo da bi BiH od naredne godine u pregovorima sa EU-om trebala, također, razgovarati i o napretku u provedbi ove regionalne strategije.

• Koliko je Evropska komisija uložila novca u izradu strategije JIE 2020?

Arifagić: Ova strategija će na kraju imati svoj budžet. Uvjereni smo da će Evropska unija svakako pomoći finansijski kroz IPA fondove, ali i zemlje regije će morati dati svoj finansijski doprinos kroz vlastite budžete. Nije slučajno što se izrada ove strategije podudara sa aktivnostima koje Evropska komisija i zemlje regije provode na izradi novog IPA II instrumenta. Na ovaj način obezbjeđujemo koherentan strateški okvir. S jedne strane imat ćemo regionalnu strategiju koja nam govori šta i kako trebamo raditi, a s druge strane EU će izaći s instrumentom koji može adekvatno odgovoriti na te potrebe.

• **Preuzimanjem sredstava iz IPA fondova BiH će sigurno imati problema, jer političari na razini države ne mogu da se dogovore kako to implementirati. Zbog toga je BiH već izgubila pet miliona eura iz IPA fondova, a prijete joj opasnost da izgubi još 20 miliona eura. Može li ovaj problem riješiti strategija?**

Arifagić: Jedan od uvjeta EU-a, koji je postavila pred BiH da bi mogla pristupiti IPA fondovima, jeste uspostavljanje efikasnog mehanizma interne koordinacije u zemlji. Mislim da je iluzorno očekivati od BiH da provede sve što piše u strategiji JIE 2020 ukoliko se u zemlji ne napravi adekvatan mehanizam za koordinaciju ekonomskih politika, kao i za planiranje sredstava iz IPA fondova. Iskreno se nadamo da će se u najbržem roku u BiH napraviti politički dogovor u vezi s ovim pitanjem.

• **Imaju li sličnih problema i ostale zemlje u regionu?**

Arifagić: Imali smo nedavno konsultacije u Skoplju, Prištini i Podgorici. Vidimo da se u ovim zemljama već formiraju radne grupe koje će se posvetiti implementaciji mjera iz ove strategije i vrlo su ozbiljno pristupili ovom poslu. Mislim da ova strategija nudi i neke od odgovora koji se tiču samog procesa pridruženja EU-u i da su zemlje to i prepoznale. Fokus svih zemalja u regiji je u prethodnom periodu bio na usvajanju evropskih zakona i propisa, u nadi da se time ispunjavaju svi uvjeti za pristup EU-u. Manje pažnje je posvećeno razvojnim politikama koje jedine garantuju prosperitet našim građanima. Strategija JIE 2020 upravo zastupa stajalište da proces pridruženja EU-u ne ide bez ekonomskog rasta i razvoja. Jednostavno, siromašni rođaci nisu dobrodošli, pa čak i ako su lijepo vaspitani.

Izvor: Al Jazeera

<http://balkans.aljazeera.net/vijesti/strategija-za-milion-novih-radnih-mjesta>